

BAKİ XOREOQRAFIYA AKADEMİYASININ “MULTİKULTURALİZM İLİ”NƏ TÖHFƏSİ

Azərbaycan multikultural ənənələrə malik olan bir ölkə kimi əsrlər boyu mədəniyyətlərərəsər münasibətlərin inkişafına öz töhfəsini vermişdir. Artıq multikulturallıq Azərbaycanın həyat tərzinə çevrilmiş və Azərbaycan multikulturalizmi modeli yaranmışdır.

Azərbaycanda bu ənənələrin dövlət siyaseti səviyyəsində inkişaf etdirilməsinin əsasları ölkənin qədim tarixi ilə sıx bağlıdır. Əsrlər boyu müxtəlif xalqların və dini konfessiyaların birgəyəşayışını özündə əks etdirən bu ictimai-siyasi mühit XX əsrin sonlarında Ulu öndər Heydər Əliyev tərəfindən dövlətçilik ideologiyası formasına çevrilmiş və öz həyatiliyini təsdiqləmişdir. Ümummilli liderin azərbaycançılıq ideologiyasının əsasını da məhz multikultural dəyərlər təşkil edirdi. Elə bu ideya ətrafında bütün dini, etnik azlıqların birləşməsi vahid Azərbaycan dövlətçiliyinin təminatçısı olmuşdur.

Müsəir qloballaşma dövründə Azərbaycan dünyada artıq bir multikulturalizm ölkəsi kimi tanınaraq mövcud multikultural modelləri müzakirə edən bir mərkəzə çevrilmişdir. Bunu ölkəmizdə keçirilən müxtəlif beynəlxalq forumların neticələri də təsdiq edir. Azərbaycan davamlı olaraq Avropa Şurasına və İsləm Əməkdaşlıq Təşkilatına üzv ölkələrin mədəniyyət nazirlərinin (2008, 2009) yüksək səviyyədə birgə zirvə görüşlərinin baş tutmasına stimul vermişdir. Bakıda Mədəniyyətlərərəsər Dialoq və Bakı Beynəlxalq Humanitar forumlarının keçirilməsi ölkəmizin mədəni-siyasi həyatında mühüm hadisəyə çevrilmişdir. Bu forumların böyük miqyası və nüfuzu onların danılmaz aktuallığını sübuta yetirir. Belə nüfuzlu tədbirlərin baş tutması Azərbaycanın tarixi-mədəni irlərinin, onun multikultural əsasının geniş miqyasda tanidlmasına da xidmət edir. Beynəlxalq Dialoq III Ümumdünya Forumunda Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyev ölkəmizdə multikulturalizm mühiti barədə demişdir: “Azərbaycan çoxmillətli və çoxkonfessiyalı ölkədir. Bu bizim sərvətimizdir”.

Məhz bu aspekti nəzərə alaraq Azərbaycan Respub-

likasının Prezidenti İlham Əliyevin sərəncamı ilə Azərbaycanda multikultural ənənələrin qorunub saxlanması və daha da inkişaf etdirilməsi məqsədile 2016-cı ilin “Multikulturalizm ili” elan edilməsi ölkədə bir sıra silsilə tədbirlərin keçirilməsinə zəmin yaradı. Şübhəsiz, bu tədbirlərin keçirilməsində əsas məqsəd multikulturalizm və tolerantlığın həyat tərzinə çevrildiyi Azərbaycan gerçəkliliklərinin qorunub saxlanması, inkişaf etdirilməsi və təbliğ olunması vəzifəsinin qarşıya qoyulmasından ibarət idi. Bununla bağlı son zamanlar ölkədə mədəniyyətlərərəsər münasibətlərin öyrənilməsi və inkişaf etdirilməsi üzrə müxtəlif layihələrin həyata keçirilməsi mümkün olmuşdur.

Belə layihələrdən biri də dekabr 2016-cı il tarixində, ölkənin mədəni-siyasi həyatında fəal iştirak edən Bakı Xoreoqrafiya Akademiyasında təşkil edilmiş “Azərbaycan yurdum mənim” layihəsi çərçivəsində “Multikulturalizmin Azərbaycan modeli: tarix, mədəniyyət və incəsənət” mövzusunda IV Respublika elmi-praktik konfransı olmuşdur.

90 illik tarixi olan belə bir mədəniyyət ocağında bu layihənin həyata keçirilməsi, Bakı Xoreoqrafiya Akademiyasının rektoru, filologiya üzrə elmlər doktoru, Əməkdar elm xadimi, Əməkdar incəsənət xadimi, professor Timuçin Əfəndiyevin giriş sözündə qeyd etdiyi kimi, həm də rəmzi mənə daşıyır. Belə ki, Şərqi və Qərbi qovuşuşunda yerləşən Azərbaycanda bu cür təhsil kompleksinin mövcudluğu özü də multikultural fenomendir. Şərqi aləmində ilk Ali xoreoqrafiya üzrə təhsil müəssisəsi olan bu Akademiya illər boyunca dünya xalqlarına məxsus rəqslerin tədrisi və təbliğili ilə məşğul olaraq dünya mədə-

niyyəti xəzinəsinə ən möhtəşəm sənət nümunələri bəxş etmişdir.

“Multikulturalizmin Azərbaycan modeli: tarix, mədəniyyət və incəsənət” mövzusunda IV Respublika elmi-praktiki konfransla yanaşı, layihə çərçivəsində daha bir tədbir – “Azərbaycan yurdum mənim” adlı rəqs-tamaşası Azərbaycan Dövlət Müsiqili Teatrının sehnəsində böyük müvəffəqiyyətlə nümayiş olundu.

Multikulturalizm principleini dünyada təbliğ edən Azərbaycan nadir ölkələrdəndir. Rəqs-tamaşanın əsas məqsədi, milli rəqslerin tədrisi və təbliğ ilə yanaşı, bu ölkədə məskunlaşmış azsaylı xalqların yaşam tərzini rəqsin dili ilə tamaşaçıya çatdırmaq idi. BXA-nın orta, orta ixtisas, bəkalavr, magistratura təhsil səviyyəsi tələbələrinin təqdimatında həyata keçirilən bu kompozisiyada yüksək zövq, professionallıq və akademizm nümayiş olundu (Quruluşçu - xoreoqraf xalq artisti, prezident mükafatçısı Yusif Qasimov).

Bu layihə çərçivəsində keçirilən konfransda Azərbaycan mədəniyyəti və incəsənətin multikultural əsaslarına həsr olunan bir sıra məraqlı məruzələr Azərbaycan multikulturalizminin öyrənilmə problemlərinin işlənilməsində nəzərəçarpacəq dərəcədə fəallığın artığını sübut etdi. Bunu nəfis şəkildə, yüksək poliqrafik səviyyədə nəşr olunan konfrans materiallarının toplusu da təsdiqləyir. Bu işdə toplunun baş redaktoru, Əməkdar incəsənət xadimi, sənətşünaslıq üzrə fəlsəfə doktoru, Bakı Xoreoqrafiya Akademiyasının elm və yaradıcılıq işləri üzrə prorektoru, professor Sonaxanım İbrahimovanın böyük rolunu qeyd etmək lazımdır. Onun mövcud problemə geniş aspektdə, mashtablı yanaşması toplunun konsepsiyasını

düzgün istiqamətdə qurmağa imkan vermişdir.

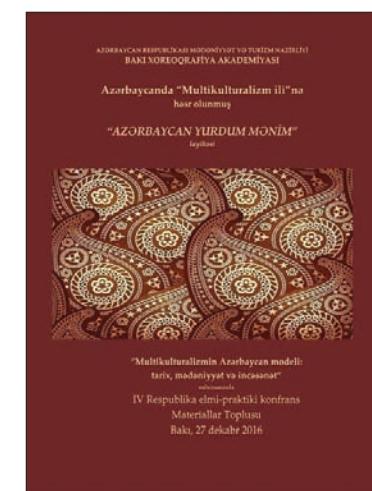
Topluda təqdim olunan materiallar problemə geniş və perspektivli yanaşmaları ilə seçilirlər. Açılan üfüqler və yeni reallıqlar sənətşünasların, humanitar elmlər üzrə mütəxəssislərin Azərbaycan multikulturalizmini təhlil etmək, araşdırmaq ehtiyacını qarşıya qoyur. Məqalələr Azərbaycan multikulturalizminin əsas aspektlərini geniş auditoriyaya çatdırmaq üçün qiymətli vasitə və elmi nəşrdir. Multikulturalizmin aktual problemlərini aydın formada şəhər edən materiallar Azərbaycan multikulturalizminin çoxaspektliyini və çoxcəhətliyini dərinlənərək etdirir. Xüsusilə, Azərbaycan multikulturalizminin anlayışı, kateqoriya və hadisələri haqqında müfəssəl təsəvvür yaradan materialların seçiləməsi diqqətəlayiqdir. Toplunun vacib xarakter xüsusiyyəti məhz mövzunun əhatəsinin genişliyidir ki, bu da Azərbaycan multikulturalizmi haqqında dərin fikir yaratmağa imkan verir.

Topluda müxtəlif bölmələr - xoreoqrafiya, sənətşünaslıq və ictimai elmlər üzrə verilən məqalələrin klassifikasiyasında həm multikulturalizmin ciddi öyrənilmə problemləri maraqlı faktlarla öz əksini tapır, həm də özü multikultural fenomen olan mədəniyyət və incəsənətin çoxaspektli mürəkkəbliyi araşdırılır. Bütün bunlarda multikulturalizmə nəinki dövlət siyasetinin başlıca prinsipi, həmçinin hər bir azerbaiyancının həyat tərzi kimi baxılır.

Azərbaycan mədəniyyətinin inkişaf tarixi, onun çoxmilli mədəniyyətinin adət-ənənələri və nailiyyətləri ilə integrasiya prosesinə toxunulan məqalələrdə Azərbaycan mədəniyyətinin multikultural dəyərlərə malik olan unikal nümunəvi mədəniyyət olduğu və onun milli ideyanın tərkib hissəsi, Azərbaycan mədəniyyətinin genezisi ilə bağlılığı göstərilir.

Topluda paralel olaraq sənətşünaslığın tarixi-nəzəri və metodoloji əhəmiyyətə malik bir sıra aktual problemləri də işıqlandırılır. Burada həm Azərbaycan rəqs sənətinin təşəkküli və tarixi inkişaf yolunun, onun universallığının və Azərbaycan mədəniyyətinin inkişafında rolunun öyrə-

nilməsi, həm musiqi sənətinin bəstəkar və ifaçılıq fəaliyyəti ilə bağlı həllini gözləyən problemlərin ortaya qoyulması, həm müasir Azərbaycan təsviri sənətində aparıcı üslub, cərəyanların xarakteristikasının verilməsi, həm də kulturoloji məhiyyət daşıyan məqalələrin vahid mövzu ətrafında birleşməsi müasir Azərbaycan mədəniyyətinin və incəsənətinin dinamikasını əks etdirir.

İnamla demək olar ki, topudakı məqalələrin toxunduğu aspektlər Azərbaycan humanitar elminin bu sahədə topladığı zəngin materialı da-ha da dərinləşdirəcək və genişləndirəcək. Bu mənada “Azərbaycan yurdum mənim” layihəsi çərçivəsində dərc olunan Bakı Xoreoqrafiya Akademiyasının elmi nəşri böyük əhəmiyyətə malidir. Gösterilən nəşrə görə Azərbaycan multikulturalizminin müəyyən aspektləri geniş oxucu dairəsinə çatdırılır. Belə ki, artıq multikulturalizmin Azərbaycan modeli böyük maraq kəsb edərək dünya mütəxəssisləri tərəfindən də ciddi elmi öyrənilmə obyektiye çevrilmişdir.

Multikulturalizm — Azərbaycan xalqının tarixi təcrübəsini və mədəni ənənələrini əks etdirən qiymətli göstəricidir. Multikulturalizm — Azərbaycan xalqının özünməxsus modelidir. Ona görə də Azərbaycan mədəniyyətinin multikultural əsaslarının öyrənilməsində, inkişaf etdirilməsində və təbliğində böyük rol oynayan belə layihələrin getdikcə artması günün vacib və zəruri tələbidir.

Rəna MƏMMƏDOVA,
AMEA-nın müxbir üzvü,
sənətşünaslıq üzrə elmlər doktoru, professor.